

Per la despatologització de la transsexualitat

Comitè Executiu – Barcelona, 10 de novembre de 2012

La defensa de la igualtat entre les persones, especialment de tots els joves, amb independència del seu gènere, procedència, orientació sexual, cultura, etc. ha estat sempre una de les prioritats del CNJC. Concretament, la lluita pels drets del col·lectiu LGTBQI+ i la intenció d'eixamplar les col·laboracions i complicitats amb les entitats, fonamentalment juvenils, que treballen en aquest àmbit han figurat entre les seves principals línies de treball. Malgrat això, la feina feta en aquest sentit durant els darrers anys no ha estat tan abundant i activa com s'hagués desitjat.

És per això que en els darrers temps, el CNJC ha fixat com a objectiu explícit en el seu Pla de Treball l'establiment de contacte amb les diferents entitats que treballin en l'àmbit de la defensa dels drets del col·lectiu LGTBQI+, especialment dels joves, així com vetllar perquè aquestes entitats puguin incorporar-se i treballar conjuntament amb el CNJC. En aquesta línia, el Consell també va decidir recentment adherir-se al manifest de la Comissió Unitària del 28 de juny, Dia de l'Alliberament LGTBQI+.

En motiu de la celebració del Dia Internacional per la Despatologització de la Transsexualitat el passat 20 d'octubre i de la celebració de l'any de la iniciativa "STOP Patologització Trans" duta a terme per la Xarxa per la Despatologització de les Identitats Trans de l'Estat Espanyol, el CNJC ha cregut necessari i oportú manifestar el seu posicionament respecte aquest tema.

En primer lloc, és de vital importància la distinció entre orientació sexual i identitat sexual. Segons el Manual de Bones Pràctiques per a l'Atenció d'Homes i Dones Transsexuals de la CAPV, la primera es refereix a l'atracció física per una persona en motiu del seu sexe, mentre que la segona fa referència al rol social que adoptem, sigui aquest "l'esperat socialment" o no tenint en compte el sexe assignat.

Per tant, parlem de transsexualitat quan es dóna discordança entre la identitat sexual o sexe psicològic al qual es creu pertànyer i el sexe biològic, la qual cosa genera malestar personal i problemes d'acceptació social i, malauradament, situacions de discriminació. Per aquest motiu, moltes de les persones transsexuals inicien un procés transsexualitzador o d'adequació de les seves característiques sexuals al gènere amb què s'identifiquen.

La transsexualitat està catalogada com a malaltia mental des de 1980. El debat sobre la despatologització de la transsexualitat ha pres rellevància entre els activistes LGTBQI+ i darrerament ha atret l'atenció dels professionals de la salut. La catalogació com a trastorn implica que les persones transsexuals han de sotmetre's a una avaluació psiquiàtrica per accedir a un tractament hormonal i/o quirúrgic i, en el cas espanyol, també per a poder modificar el seu sexe i nom al Document Nacional d'Identitat.

El 2007 es va aprovar la Llei d'Identitat de Gènere a Espanya que regula el dret de les persones transsexuals al canvi de nom i sexe legal, sense necessitat de cirurgia genital però amb el requisit del certificat de "disfòria de gènere". El 2008 el Ministeri de Sanitat i Consum va decidir organitzar la cobertura sanitària de les persones transsexuals en

UTIGs (Unitats de Transtorns de la Identitat de Gènere), enlloc d'apostar per la inclusió d'aquests tractaments a la cartera de prestacions generals del Sistema Nacional de Salut. El mateix any també es va paralytizar una proposició no de llei per eliminar el requisit de dos anys d'hormonació de la Llei d'Identitat de Gènere. El 2009 es va iniciar la campanya "STOP Patologització Trans". El 2010, el Govern espanyol es va comprometre a sol·licitar l'eliminació de la transsexualitat de la Classificació Internacional de Malalties i al I Congrés Internacional sobre Identitats de Gènere i Drets Humans, celebrat a Barcelona i que va reunir a més de 700 activistes d'arreu del món, es va proposar eliminar el concepte de diagnòstic que implica la necessitat de malaltia i curació.

Malgrat tots aquests avenços i reivindicacions, actualment la transsexualitat encara està considerada com a malaltia pels principals manuals diagnòstics de patologia mental, el CIE-10 de la Organització Mundial de la Salut (OMS) i el DSM-IV-R de la American Psychiatric Association (APA). L'activisme per la despatologització trans està en un moment decisiu ja que la publicació del DSM-V està prevista pel 2013 i el CIE està en ple procés de revisió i la publicació de la seva versió número 11 està anunciada pel 2015.

Els transsexuals, igual que les persones intersexuals i hermafrodites, deixen en entredit el binomi home-dona i posen de manifest la diversitat en la sexualitat humana superant així les identitats de gènere culturalment acceptades que actuen a mode de norma. Aquesta ruptura normativa s'ha posat de manifest durant les darreres dècades des de diferents moviments socials i sectors acadèmics.

És per tot això que des del CNJC i les entitats que en formen part:

- Demanem al Parlament de Catalunya que es posi a favor de la despatologització de la transsexualitat i que insti a la OMS a excloure-la com a malaltia mental.
- Condemnem la transfòbia, que consisteix en la por, l'odi, el rebuig i el menyspreu cap a les persones transsexuals, fomentant actituds discriminatòries i de vulneració dels seus drets fonamentals.
- Aplaudim la posada en marxa per part del Departament de Salut del programa TRÀNSIT (Programa per a la promoció de la salut per a les persones trans) i demanem als poders públics que vetllin per la implantació de polítiques en favor del col·lectiu i contra la seva exclusió.
- Creiem que és en el sector educatiu on més amament s'ha d'estar. Tant per prevenir transfòbia futura com per saber copsar nous casos, els cossos docents han de tenir la preparació necessària per detectar entre l'alumnat casos de comportament de gènere no normatiu i vetllar pel seu correcte i lliure desenvolupament integral.
- Ens comprometem a seguir vetllant per la defensa dels drets del col·lectiu LGTBQI+ i per la sensibilització social al respecte. En aquest sentit, considerem que són nombrosos els aspectes a abordar, com ara la no discriminació en tots els àmbits (laboral, social, institucional, etc.) o l'adopció d'un concepte de gènere i de família més ampli, heterogeni i inclusiu, i també creiem que és necessària la implicació del màxim nombre d'agents socials.